

De affectibus animi et morbis inde oriundis dissertatio ... / a Georgio Baker.

Contributors

Baker, George, Sir, 1722-1809.

Publication/Creation

Cantabrigiae : Typis academicis excudebat J. Bentham ... (et al.), 1755.

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/gnr9h38z>

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

8

DE
AFFECTIBUS ANIMI

ET

MORBIS inde Oriundis

DISSERTATIO

HABITA

CANTABRIGIÆ

IN

SCHOLIS PUBLICIS

V^{to} Kalend. Februarias A. D. MDCCLV.

A

GEORGIO BAKER, M. D.

Collegii Regalis Socio.

CANTABRIGIÆ,

TYPIS ACADEMICIS EXCUDEBAT J. BENTHAM.

Veneunt apud GUL. THURLBOURN, et T. MERRILL, Cantabrigiæ ;
J. WHISTON & B. WHITE, et R. DODSLEY, Londini; R. FLETCHER,
Oxonii; J. POTE, Etonæ; et A. ROGERS, Stamfordiæ.

M. DCC. LV.

DE

APFECTIBUS ANIMI

ET

MORBIS inde Orundis

DISSERTATIO

HABITA

CAJANTARIANA

SCHOLIS PUBLICIS

in Calend. Februar. A. D. MDCCCLV.

ADONIS 542884

Collegii Regii Boron.

MDCCCLV.

MDCCCLV.

MDCCCLV.

MDCCCLV.

MDCCCLV.

VIRO ORNATISSIMO

ROBERTO TAYLOR

Colleg. Medicor. Londin.

ET

Reg. Societat. Sodali,

ET

Medico Regio Extraordinario,

GEORGIUS BAKER Sal.

CUM, apud Cantabrigienses nostros, de quæstione nonnullâ medicinali mihi esset nuper differendum; rem me gratiorem Viris Academicis facturum fore in animum induxi meum, si materiem sumerem ab ipsorum studiis haud prorsùs alie-

nam; quam si aures rebus, vocabu-
 lisque quasi peregrinis obtunderem;
 aut tanquam nolenti stomacho me-
 dicinam meram ad fastidium usque
 propinarem. Indè orta est hæc, de
 Affectibus Animi, Dissertatio; quæ,
 in publicum timidè ac dubitantèr
 emissâ; et ab incertis auribus ad ocu-
 lorum subtilius judicium transitura,
 ad te confugit, séque in tuam fidem,
 et clientelam tradit. Quémnam enim
 priùs Patronum sibi exoptet opuscu-
 lum hoc Academicum; quam eum,
 cui egregia laus contingat Academiis
 nostris tam ornamento esse, quàm
 præsidio? Ad quem priùs deferatur
 Censorem hoc Tentamen medicum;
 quam Eum, qui Medicinam ita intimè
 sciat, exerceatque tantâ cum felici-
 tate, et plausu; ut Nemo jam fit,
 qui, in Arte nostrâ, animo etiam aut
 spe majora suscipiat, quin talem sibi
 imaginem

imaginem proponendam putet, séque ad tale exemplar fingendum?

Tu vero hoc leve munusculum (quod tuæ ut placere possit elegantiaë vereor) pro singulari illo erga me studio, et benignitate, æqui bonique confule. Leve quidè̄m munusculum fero; at plurimæ observantiaë atque officii pignus. Existimationis meæ (si quæ demùm sit mea existimatio) periculum lubens facio; grati animi jacturam haud unquam facturus. Vale.

Dabam Stamfordiaë
Prid. Kalend. Julias
M.DCC.LV.

Digitized by the Internet Archive
in 2019 with funding from
Wellcome Library

DISSERTATIO

DE

AFFECTIBUS ANIMI

ET

MORBIS inde Oriundis.

ETSI in Arte medicinali excolendâ, operam curamque haud mediocrem consumpserit omnis ferè seculorum omnium antiquitas; Recentiorumque laus sit hæreditatem, a majoribus traditam, eruditione suâ, atque inventis ampliâsse; Medicis tamen hodiernis non tam gloriandum est, artem consummatam undique, omnibusque esse numeris absolutam; quam dolenda Medicinæ fortuna, quæ, cum filios habuerit tali ingenio præditos, post tot exantlatos labores, ad certam Scientiæ stabilitatem nondùm increverit. Undenam id mali profluxisse dicam, nisi ex naturâ Hominis nullo humani ingenii acumine explorandâ; nec regulâ aliquâ uniformi

se patiente contineri, aut perpetua ferè ulla recipiente præcepta? Undenam profluxisse dicam, nisi ex causâ, quæ, teste divino Platone, Græcis olim medicis obfuerit, quó minus illi veram morborum indolem investigare possent, atque eruere? Τῆτο καὶ αἰλίον εἶη τῆ διαφύσειν τῆς αἰσθῆσεως τοῖς Ἑλλησιν Ἰατρῆς τὰ πολλὰ νοσήματα, ὅτι τὸ ὄλον ἀγνοοῖεν, ἔ δέοι τὴν ἐπιμελείαν ποιῆσθαι ἔ μὴ καλῶς ἔχοντος, ἀδύνατον εἶη τὸ μέρος εὔ ἔχειν.

Neque vero coronam, capiti cum laude hærentem, aufim ego illis detrahere, qui artem, rudem olim, atque incultam, è tenebris, situ, ac barbarie, in lucem, et celebritatem eduxerint. Quadantenùs prodiisse prædicabile est aliquod, ac præ se ferendum, si ultrà progredi non detur. Ad interiores fabricæ humanæ recessus cultro Anatomico patefacta est via: Detecta sunt vascula incognita olim, et inaudita: De structurâ, usuque viscerum certi aliquod satis exploratè cognitum est, atque perceptum: Et de dirâ illâ, quæ Hominum animos invaserat, fingendi & opinandi libidine tandèm, pænè dixerim, triumphatum. Neque ii minimum meruerunt laudis, qui vim corporum latentem per ignes elicere, et nova inde rerum miracula promere sunt conati; viam,

viam, nullis priorum vestigiis tritam, ingredi, et vestigia Græca ausi deserere. Horum alii quidem, ad rem privatam, magis quam medicam, attenti, pro iis, quibus avidè inhiârunt, divitiis, tenues sine corpore formas amplexi sunt, et evanida lucri simulacra. Alii tam præcipitis fuerunt, ac vehementis ingenii, ut, torrentium ad instar Peruvianorum, pretiosum auri, quo quidè abundârunt, metallum, non nisi cum viliori arenâ, ac luto devolverent. Utrique profectò præclarè meriti sunt de literis, et de Medicinâ; Viri præstantis ingenii, ac incredibilis industriæ. Nimirùm illis, solùm inter somnia ditescentibus, commune medicinæ ærarium locupletâsse contigit. In hisce, fluere licèt lutulenti, haud unquam deerat quod velles tollere, nec quod proprium fecisse erubesceres. Nec ii illaudati abeant, qui animatum corpus iisdem omninò legibus, quibus paret tota mundi universitas, subjicere non dubitârunt; licet parùm memores Medicinam non in unius corporis, sed Hominis, qui animo et corpore constat, (rebus scilicet inter se diversissimis) versari cognitione; nec posse fieri, quin ars trunca sit ac debilis, quæ varias corporis proprietates explorat, mentis verò rationes negligit, ignoratque; licèt memores

parùm quanta fit animi vis et dominatio ;
 quas accendat febres ; quot denique modis
 hoc suum turbare possit, ac concutere domi-
 cilium tumultuosus incola.

Nam quatitur sanguis, nam viscera perferunt
 Omnia ; postremò datur ossibus, atque medullis,
 Sive voluptas est, sive est contrarius ardor.

Nempè hi sunt Duces nostri, et Antesignani,
 quos, palmâ licèt non honestatos, fatendum
 est omnibus, et prædicandum non inhonestè
 contendisse : Et si ea esset disciplinæ medi-
 cæ conditio, ut hæc perfectæ fieri posset sci-
 entia, horum certè opibus, atque auxilio per-
 fectissima dudùm fuisset.

Quod si illi, quibus teneri Adolescentium
 animi traduntur, ad virtutem præceptis insti-
 tutisque erudiendi, varia corporum tempe-
 ramenta intueri debeant ; si Plato, si Pytha-
 goras, aliique, non mediocres Viri, partem
 aliquam disciplinæ suæ in Diætæ regulis col-
 locârint ; haud dispar sanè ratio exigit, ut ii,
 quibus officium est morbos corporis tam
 avertere futuros, quam præsentis tollere, quid
 animus facere possit ac pati, sedulò contem-
 plentur. Profectò, nisi hujus debita habe-
 atur ratio, perit Anatomix, Chemixque
 irritus

irritus omnis labor; et Mechanicâ de sectâ
Medici id tantùm intelligendo faciunt, ut
nihil intelligant; oleum autem, operamque
abutuntur, qui hæc tam instabilia naturâ,
tamque incerta, ratione stabilire, et certa fa-
cere tanto cum molimine laborant. Nec
Medico litem quis intendat, eò quòd alienæ
messi falcem immittat; cum illa, quæ Philo-
sophorum esse propria videntur, ad se trans-
ferat, et arti accomodet suæ. Id enim Medi-
cinæ Parens Hippocrates suâ olim auctoritate
comprobavit. Δεῖ δὲ μεταγείν τὴν Σοφίην εἰς
Ἰατρικὴν, καὶ τὴν Ἰατρικὴν εἰς Σοφίην.

Quæ cum ita sint, Viri Academici, rem
me tractaturum fore non minùs jucundam
vobis auditu, quam usu, et fructu salutarem
spero, si præcepta Philosophiæ (illud *Ψυχῆς*
Ἰατρείον) quantum non modò ad vivendum
benè, sed etiam ad benè valendum conferant;
et quantum liquidæ liberæque voluptatis eo-
rum animis illabatur, qui animos nôrunt re-
gere, cursim vobis revocavero in memoriam.
Recognoscite autem, qui fructus ex his studiis
vestris capiantur, cum eadem, quæ adoles-
centiam alunt, quæ ornant senectutem, fa-
ciant simul ut alteri bona valetudo con-
tingat; et ut altera lenior meliorque indiès
fiat,

fiat, et, pacatissimi fluminis ritu, intra alveum suum cum pace, et cum dignitate delabatur. An Lucianum igitur meritò miramur, qui Hominibus maximè longævis Sapientiæ Filios annumerat; cùm Plutarchus etiam multos memorat, et eos quidè̄m magnos atque nobiles Viros, qui, ope Philosophiæ suæ, vitam ac mores spectantis, ex malo corporis habitu, et ex tenui, aut nullâ potiùs valetudine, spatium sibi vitæ longissimum prorogârint; quos scilicèt nec metus convellere potuerint, nec ægritudines exedere, nec languidæ liquefacere voluptates. Quid Democritum, Parmenidemque memorem; quid Gorgiam, ac Protagoram, qui huic pulcherrimæ vitæ supellectili debuerunt, quòd non modò metam senectutis extremam attigerint; sed, quod majus est, (cùm non sit vivere, sed valere, vita) ad finem longi itineris nec fracti viribus, nec tædiis viarum lassî pervenerint?

Igitur ab ultimâ vetustate, et ab ipsis adeò tum Philosophiæ, tum medendi scientiæ incunabulis, hanc illius partem haberi solitam esse, Principesque Sapientiæ Professores (Pythagoram dico, et Empedoclem, et Democritum) medicinam exercuisse accepimus:

Neque

Neque ob hanc causam solummodò (quam ponit Celsus) “ quòd medicinam illi maximè
 “ requirerent, qui corporum suorum robora
 “ inquietâ cogitatione, nocturnisque vigiliis
 “ minuissent:” Fas est enim existimare Vi-
 ros solertes, in mente contemplandâ diù mul-
 tùmque versatos, probè intellexisse quo vin-
 culo, quâ cognatione illa cum corpore cohæ-
 reret; nec potuisse fieri ut laboraret illa, quin
 hoc paritèr ægresceret; nec ut hoc ægrotaret,
 quin illa in consortium morbi, ac societatem
 traheretur. Ex horum ignoratione fit, ut, in
 curandis morbis, totiès incassùm trepidet offi-
 ciosa sedulitas, et multa intempestivè agendo,
 agat nihil. Quotiescunque enim in culpâ est
 animus, quorsùm stomacho (Dii boni!) inge-
 ritur medicamentorum illa omnis, ex singulis
 ferè elementis collecta undiquaque farrago;
 quæ profectò crumenam priùs ægrotantis,
 quam morbum sunt exhaustura? Optimum
 sanè jam medicamentum est, a medicamentis
 prorsus abstinere. Num papaver somno per-
 fufum, succúsve Mandragoræ fabulosus, aut
 celebre illud, qualecunque demùm fuerit,
 Homeri pharmacum,

Νήπενθές τ', ἀχολόν τε, κακῶν τ' ἐπίληθον
 ἀπάντων,

miseros

miseros animi ægrotantis tumultus demulcere poterit, aut dulcem elaborare soporem? Num per remedia Cardiaca, aut Analeptica, aut quocunque titulo nobilia, redibit illi vivus color, corpus solidum, et succi plenum, quem exsanguem jam macieque confectum, et quasi alterum apud Inferos Tityum,

———— in amore jacentem

Dilacerant volucres, atque exest anxius angor,
Aut aliâ quâvis scindunt cuppedine curæ?

In hisce morbis propinanda est non Galeni, sed Socratis medicina; non illa è Pharmacopolarum officinis, sed è scholis Sapientium haurienda. Neque enim tam fuit Hominum generi infensa, atque inimica Natura, ut corporibus tot res salutares, animis nullam inveni-erit: Nec temerè dictum fuit illud Cœi Senis apophthegma, “ Ἰντρὸς φιλόσοφος ἰσόθεος.”

Quamvis verò animi affectus, rectæ rationis fræna recusantes, et inconsiderato impetu elati, non foris solùm seditiones pariant, sed in viscera nostra intestini debacchentur; errat plurimùm severa nimis eorum philosophia, qui eos non tam moderandos esse, quam delendos contendunt; nec circumcidi debere, sed extrahi stirpitùs, et toto pectore evelli.

Non

Non enim frustra, sed optimo supremi Rerum Conditoris consilio (qui frustra molitur nihil) fabricæ illi humanæ inferuntur: Qui quidem, quotiès nobis parent, Auræ cujusdam similes esse videntur a puppi surgentis, quæ cælum reficit, ac moderatur, facitque ut per tranquillum vitæ æquor Cymba humana tutò jucundéque naviget: Ubi autem imperium nacti sunt, Rectore quasi amisso, per undas volvimur, vento cuilibet ludibrium debituri.

Quod ad modum attinet, quo Mens ita in toto corpore dominetur, tum demùm ille sensibus nostris demonstrabitur, cum intimam Animæ naturam explorare, legémque perspicere dabitur, quâ mortale æterno, extensum inextenso coëat; quonam hæc fœdere

Diversis ita principiis ab origine primâ

Inter se fiant consorti prædita vitâ.

Latent ista, ac latebunt crassâ occultata nocte, ac tenebris circumfusa; ita ut nulla acies humani ingenii tanta sit, quæ penetrare in Animam, qualique jungatur connubio, vel conjecturâ assequi possit. An verò hoc magnum quiddam, aut mirabile videtur,

B

cùm

cùm corpora etiam nostra licèt fecare, aperire, ac dividere possimus, quæ sit intima fibrarum constructio non detur scire? Ut verò quæstionem hanc perobscuram, de quâ tam variæ sunt doctissimorum Hominum, tamque discrepantes sententiæ, sicco pede, atque intactam prætervehamur; ad ea, quæ facilè deprehendi possunt, animos et orationem convertere operæ pretium erit, nec injucundus labor.

Iracundia (a veteribus Medicis haud ineptè parva febris, ac brevis Epilepsia dicta) quantum in Homine turbarum excitet, magis in promptu est ex Pictorum laboribus, aut Poëtarum depromere; quam singula ista lentâ oratione enarrare, quæ tam fluidæ, quam solidæ corporis partes momento temporis patiantur. “ Ut scias (inquit Seneca) non esse
 “ fanos, quos ira possidet, ipsum intuere ha-
 “ bitum.” Nihil adeò in corpore est sui simile; in mente nihil sui potens. Alius vultus, alius color, alius membrorum gestus, injussi musculorum motus, tremores non coërcendi, Cordis arteriarumque pulsus non naturales, alimenti coctio, nutrimenti distributio, humorum circuitus, secreta atque excreta omnia, universa denique Hominis con-
 fusa

fusa temerè, ac turbata compages. Ubi autem (ita ut fit) tanta sanguinis moles è venis ad Auriculam dextram præceps ruit, adeò ut Cor opprimatur quasi oneri sustinendo impar; inde sequitur palpitatio, et illa, nec toleranda quidè, nec facilè describenda, anxietas: Id quod Homerum (in rebus Naturæ pingendis feliciter audentem) haud latuisse pœnè quis crediderit:

Ἄλλὰ μοι οἰδάνεται κραδίη χόλω.

Hinc etiam spiritus creber ducitur, atque anhelus: Quod ni fieret, Pulmonum arteriis continuo sanguine turgescens, spatio temporis perquam exiguo, de vitâ actum esset, atque conclamatum. Quid enim Sulla (si Valerio fides sit habenda) dum impotenti iracundiæ æstu extra se abreptus est? Nónne multo alieno sanguine effuso, erogavit ultimò et suum? Puteolis enim ardens indignatione, quod Granius, Princeps ejus coloniæ, pecuniam ad refectionem Capitolii cunctantius daret, spiritum cruore et minis mistum evomuit; ita ut in dubio esset Sullane prior extinctus fuerit, an Sullæ iracundia.

Porro Glandulæ, quotquot sunt, salivales haud parùm laborant: Undè oritur fitis illa

vehemens, nec facilè restinguenda; faucesque asperæ; et lingua, tanquam febre ardentis, arida.

Undè verò hæc tanta Homini mutatio, ut non cognoscas eundem esse? Undè, nisi a membranis, vasculisque spasmo contractis, qui sanguinem ad superiora agit, et eâdem simul vi prohibet ne in alveos suos vitale flumen revolvatur? Hinc facilè quidem fit, ut Arteriolæ plexûs Choroeidæi perrumpantur; unde Apoplexia, quæ audit sanguinea. Hinc in meningibus cerebri inflammatio, Cephalalgia, Vertigo, Phrenitis.

Licèt vero hæc animi perturbatio in superioribus has tragœdias moveat, ita ut illic exhauriri prorsùs credideris virus ejus omne, omnemque nocendi vim; latiùs tamen in Ventriculum, et in viscera abdominis universa sævit intestina calamitas. Ventriculum in hoc communi tumultu laborare, mirabitur nemo, qui ex Anatomia didicit quam exquisito sit ille sensu præditus; quotque illi Nervorum propagines inserviant; quam longæ eorum ambages, atque implexus. Inter medicas Tulpæ historias, exemplum est Volvuli ex iracundia orti, mirum, si quod aliud, ac memorabile. Ductus Hepatis

patis bilianos inde affici, res est tam vulgaris, ac populari usu comprobata, ut, in Idiomate Romano, bilem movere, ac iracundiam, perindè sonet. Hinc, canalibus spasmo constrictis, aut in quascunque corporis partes diffunditur flavus humor (idemque fit, quod dolori interdùm colico, aut ictibus viperarum supervenit; unde urina bile tincta, oris amarities, et gravis quidam ad scrobiculum cordis dolor) aut præceps fertur in Intestina; unde nausea oritur, vomitiones, Diarrhæa, dolores acuti, febres biliosæ. Deficeret priùs et dies, et patientia vestra, quam sermone complecti possẽm quas musculorum paralyfes; quas narium, pulmonis, uterique Hæmorrhagias soleant excitare hi motus animorum; quàm sint illi Hysterics, quam Puerperis reformidandi.

In venenis, ea principem sibi locum vendicant, quæ a Regno, quod aiunt, animali proveniunt: Et constat eò nocentiora esse Animalia, quò calidioris temperamenti sunt, et quo irasci facilia. Eadem illa, quæ in Asiâ, Italiâ, atque Siciliâ tanto sunt Incolis terrori, in frigidioris cæli tractu adeò solent mitescere, ut non ampliùs virus habeant morfu, nec fatum dentibus minentur. Irritata verò ad iram, furore

furore simùl, ac veneno armantur; et tùm demùm quasi induunt facultatem nocendi, cùm nocendi libidine exardescunt. Aquæ pavorem (qui non, nisi ex rabiosi Animalis morfu, oritur sæpissimè) ortum sine externo aliquo contagio describit Cælius Aurelianus: quod etiam fide suâ confirmat Borellus. Hisce vim ac pondus adjicit Juvenis cujusdam, mandata literis, historia, qui, dum iracundiâ totus excandescibat, digitum momordit suum; unde brevi factus est Hydrophobus. Quod si cui mirum hoc narrari, et vix credibile videatur, contempletur velim vulgare hoc, ac ferè quotidianum phænomenon; Infantes scilicèt, ex hausto lacte Nutricis, irâ perculsæ, quos spasmos, quæ alvi tormina, vomitiones, diarrhæas subeant.

Magni, subitque Terroris comites sunt tremor, frigus, pallor, et tota corporis contracta superficies; quem idcirco Poëtæ (haud sordidi ii Naturæ interpretes) gelidum, pallidumque appellarunt. Hunc vero affectum nuspiàm vel apud Poëtâs, vel Philosophos invenies melius, non adumbratum modò, sed etiam expressum, quam in hisce Lucretii versibus, Poëtæ ejusdem ac Philosophi.

— Ubi vehementi magis est percussâ metu Mens,
 Consentire Animam totam per membra videmus ;
 Sudores itaque, et pallorem existere toto
 Corpore, et infringi linguam, vocemque aboriri,
 Caligare oculos, sonere aures, fuccidere artus.

Nullâ mali causâ vel in solidis, vel fluidis
 latente, per merum animi motum excitantur
 eadem omninò, quæ Paroxyfmo febrili præ-
 cedere solent, phænomena. Usque adeò con-
 stringitur cutis universa, ut venæ prorsûs oc-
 cultentur. Tanto confestim impetu Cor ver-
 sus, Pulmonemque agitur sanguis, ut ferè
 utrumque obruat. Hinc illa circum præ-
 cordia anxietas ; hinc Dyspnæa ; hinc pulsûs
 debilitas, et frequentia. Cor autem, mole op-
 pressum, celeriori quodam motu, et inordi-
 nato laborat.

Ἐν δὲ τὲ οἱ καρδίῃ μέγιστα σέβνοισι πειλάσσει.

— Exultantiaque haurit
 Corda pavor pulsans. —

Terroris, et Iracundiæ diversos inter se, diffi-
 milesque effectus pulcherrimè, pro suo more,
 pingit Galenus. Φόβος δὲ καὶ θυμὸς, ὁ μὲν
 εἰσώτε, καὶ πρὸς τὴν ἀρχὴν ὑπάγει, καὶ συσέλ-
 λει τὸ τε πνεῦμα, καὶ τὸ αἷμα, σὺν τῷ καταψύ-
 χειν τὰ ἐπιπολῆς· ὁ δὲ ἀποτείνει τε καὶ χεῖ,
 και

καὶ θερμαίνει· καὶ τοίνυν καὶ οἱ σφύγμοι τῶν ἀρτηρίων μικρότατοι μὲν, καὶ ἀτονώτατοι τοῖς φοβηθεῖσι, μέγιστοι δὲ καὶ σφοδρότατοι τοῖς θυμωθεῖσιν. Terror itaque, apud Ciceronem, fuga quædam animæ, et recessus ad interiora, optimo jure dicitur. Quas autem non movet tragædias, ubicunque sedem fortitur, sanguinis temerè agitati error, et impotentia! Inde Nervorum distensio; Epilepsia; facultas imaginatrix læsa; cerebrumque mille modis perturbatum.

Denique concidere ex animi terrore videmus
Sæpe Homines. —

Musculi nimirum tanquam ex Paralyfi resolvuntur momento temporis, animusque illicò cum toto corpore deliquescit.

——λύτο γένατα, καὶ φίλον ἦτορ.

Hæc autem levia sanè et mediocria videntur mala, cum constat hanc animi perturbationem ipsum Cor paralyfi aliquandò affecisse; Hominesque è medio præcipitâsse, ictu fulmineo potentiozem. Quod fit (uti Galenus elegantè monet) ὅταν ἀσθενὲς φύσει ψυχάριον ἰσχυρῶ πάθει κατασχεθὲν, ἀθρόως κατασβεσθῇ τε, καὶ καταπνιγῇ.

Non-

Nonnulla etiam excrementa, quæ in utilitatem vitæ nostræ instituit providens Natura, suscepto metu, sisti protinùs, et cessare, res est Medentibus nimiùm familiaris. Notum est nimis quam gravis sit ille Puerperæ, Lactantique; abortus scilicèt indè nasci cum lethali hæmorrhagiâ; sisti lochia; coire lac; obstructasque mammarum glandulas in tubercula ac schirros indurescere; unde ulcera mali moris, horrendùmque tandèm carcinoma.

Quid, quod animi terror morbis, quotquot propagantur ex contagio, viam munire, ac præsternere videatur; ita ut pestilentis veneni semina vel indè generari possent, in mentem induxerint quidam multi nominis scriptores? In oppidis, bello oppugnatis, maligna illa febrium, ac gravis natura ab hac causâ, quâdam saltèm ex parte, originem ducit; cùm Homines aut timore mortis, aut cæforum desiderio, aut servitutis metu ita toti occupantur, ut morbo nec avertendo pares sint, nec ferendo. Diemerbroeckius se tranquillo suo, hilarique animo acceptum retulisse credidit, quòd, dum inter Homines peste laborantes indiès versabatur, liber ipse contagio evaserit. Cui quidèm suffragantur sententiæ illa, quæ de peste

C

observavit

observavit olim Thucydides; haud aliud scilicet salutem inimicum magis fuisse, quam salutem nullam sperare; ipsamque adeo mortis formidinem mortem brevi futuram prænuntiare. Δεινότατον δὲ πάντος ἦν τῆ κακῆ ἢ ἀθυμία, ὅποτε τις αἰδοίτο κάμνων. Πρὸς γὰρ τὸ ἀνέλπισον εὐθὺς τραπόμενοι τῇ γνωμῇ, πολλῶ μάλλον προΐεντο σφᾶς αὐτῆς, καὶ ἐκ ἀντειχόν. Eandem planè sententiam, linguâ donatam Romanâ, agnoscite apud Lucretium; qui sanè, in pestè Atheniensium describendâ, Thucydidem ita interpretatur, ut vim simùl Historici exprimat, simùl augeat majestatem.

Illud in his rebus miserandum, et magnoperè unum
Ærumnabile erat, quòd ubi se quisque videbat
Implicitum morbo, morti damnatus ut esset,
Deficiens animo, mœsto cum corde jacebat
Funera respectans, animam et mittebat ibidèm.

Nec dissimilis est Variolarum ratio. Quoties enim fit, ut, dum Medici fausta omnia, omnia ad salutem augurantur, suscepto aliquo terrore, repentè pus omne ac venenum in sanguinem, tanquam per externi frigoris vim, repellantur! Indè nascitur gravis, atque oppressus ille arteriarum pulsus, debilitatâ
Cordis

Cordis machinâ, vasculisque in fluida sua minore vi contractis. Inde retinentur in corpore, quæ excerni debent; et eodem tempore major fit moles movenda, vis motrix minor. Adeoque facilè cuivis hæc contemplantis liquet, quam neceffè fit illi, qui ad morbi hujusce curationem se accingit, tam animi, quam corporis temperamentum studiosè intueri; nec ità perpetuò in verba Magistri ullius jurare, ut non aliquandò a Mortoni partibus, Sydenhami aliquandò transfugiat. In hoc autem miserrimo rerum statu, nisi ad regimen calidius, nisi ad Vesicantia, tanquam ad sacram anchoram, confugas, næ tu medendo parùm proficies. Quò magis mirari soleo morbum, tum per se gravem, tum ob subitas affectionum vices, et Ægris, et Medentibus, vehementèr (si quis alius) formidandum, Muliercularum curæ haud rarò committi: Quasi profectò tali auxilio, aut istis Defensoribus res illa esset expedienda, quæ conjuncta Medicorum consilia, totàmque materiem medicam totiès eluserit.

Morbi mentis, hætenùs memorati, meritò inter acutissimos sunt recensendi; sub quibus (ut cum Celso loquar) aut sanitas in propinquo est, aut exitium. Tristitia autem lentiori

passu, ac pedetentim procedit; veneni illius haud absimilis, quod tam peritè temperare Barbaros famâ perhibetur, ut vitæ humanæ stamina sensim depasci nôrint, et longâ morte minutatim consumere. Proprium autem est quoddam, ac peculiare Tristitiæ, solidas corporis partes labefactare, et solvere. Unde apud Ciceronem discimus hanc ægritudinem *λύπην* (quasi *λύσις* solutionem) fuisse olim a Chrysisso dictam. Hujusce rei grave nupèr exemplum præbuit Vir magni in primis, et præstantis ingenii. Is, postquam Hiberniam suam Poësi, leporibusque Atticis, et eloquio ornaveratur; dolens usque parem meritis non respondisse favorem, et observantiam; pariterque amicis, inimicis, et sibi iratus, tandem in meram Homunculi imaginem, et quasi umbram extenuatus est. Cùm autem (propè actâ jam atque decursâ ætate) prætantâ morum asperitate, et immanitate naturæ, Mens illi subversa esset; et ingenium illud excelsum, sublime, et eruditum turpissimè deliraret; illicò animatum Senis cadaver nutriri cœpit, et pinguescere, ab Hospite tam gravi liberatum.

Ex Tristitiâ ortum suum, et incrementum ducere Scorbutum, res est tot comprobata exemplis,

emplis, ut Eugalenus (cui sanè magna fuit exercitatio medendi, nec mediocre ingenium) asserere non dubitaverit, eum, inter ægros ipsi commissos, aut huic causæ semper, aut victui crasso supervenisse. Hoc insigni satis argumento confirmat itineris Nobilissimi Thalassiarchæ Britannici Scriptor; non otiosus ille, atque umbratilis Historicus, sed qui navigationis longæ miseris, pars ipse magna, interfuit; quique tum legenda scripsit, tum scribenda et fecit, et passus est. Quoties Nautis contigit aliquod adversi, quodque spem redeundi ad suos minueret, auctis statim viribus increvit morbi furor; adeò ut perirent quidè quodquot in ultimo morbi gradu versabantur; alii verò, qui, languida membra trahentes, munere suo fungi aliquantulum poterant, lectis illicò affigerentur morituri.

Ex hoc affectu præcipuè laborant viscera abdominis, uti disertè monet Hippocrates. *Φρόντις νῆσος χαλεπή· δοκέει δὲ ἐν τοῖσι σπλάγχνοισιν εἶναι οἷα ἄκανθα, καὶ κεντέειν.* Fracto viscerum elatere, sanguini venæ Portarum injicitur major solito mora; unde ille omni momento spissior fit, ineptiorque ad motum; et in Hepate, in Liene, in Pan-
create

create vasa sensim obferat, viamque occludit sibi. Hic est, aut nusquam est, atrabilarius humor, a veteribus adeò Medicis decantatus; cui causa est frequentissima in unâ aliquâ contemplatione ingrata mens diù defixa. Ἦν φόβος, καὶ δυσθυμία πόλυν χρόνον διατελέη, μελαγχολικὸν τὸ τοῖστων. Inde sequuntur illa Melancholicis solennia, Spectra sibi adstantia fingere, Dæmonumque, pænarumque apud Inferos æternarum horrendæ imagines. In Religione omnia hæc insunt mala: Religione, inquam, non illâ simplici, et illibatâ, et qualis a cælo descenderit; sed falsâ, et pollutâ fraudibus; quæ rugis, supercilioque se commendat; qualisque a Viris astutis ficta est atque excogitata, eâ mente ac consilio, ut in conscientias Hominum, gravi laborantes sub jugo, latiùs dominantur; et perdant faciliùs, quos dementaverint priùs. Et pudet, et piget memorare quid animi, corporisque etiam infantiæ ex hoc fonte profluxerit. In hoc morbo, egregium est quoddam, ac mirabile, quantum mutetur, quam dissimilis fit sui tota corporis humani compages; dum Mens, statione quasi relictâ, peregrinari videtur a sensibus; nervique tanquam ex Paralyfi obstupescere; quos nec

vis Papaveris demulcere novit, nisi maxima; nec remedia, nisi quæ acerrimâ donantur virtute, aut ad dejectiones, aut vomitum irritare. Indè fit, ut tantum Medentibus faceffere soleat negotii atra hæc bilis, visceribus tam pertinacitè infixæ; non illa interdum medicamentis, non omni trium Anticyrarum Elleboro expellenda.

Atque hæc de Tristitiâ. Invidiæ, cognatæ illi quodammodò, atque congeneri, (cùm non sit hujusce loci, aut temporis singulos animi affectus circumire, sed tantum summa eorum quasi delibare fastigia) diù immorari supervacaneum fore duco. Hæc est Hofpes humani pectoris molestissima, hæc intestina pestis, quæ sanguine, humoribusque nostris malum suum immiscet virus; quæ

Intactis vorat ossibus medullas,
Et totum bibit artubus cruorem.

Etiam in tenellâ Hominis ætate, ipsisque adeò incunabulis (mirum est, quod dicturus sum, at experientiâ satis pervulgatum) produnt se haud obscura quædam Zelotypiæ signa; ità ut Infantulum videre liceat ex hoc affectu, tanquam tabe, miserrimè extenuari, ac languescere; non, nisi rivali Infantulo

fantulo aut amoto oculis, aut magis de industriâ neglecto, arte ullâ, aut auxilio Medicorum a gravi morbo liberandum.

In hoc morborum agmine, de malo Hypochondriaco, coràm Viris Academicis, minimè supersedendum est loqui; vario illo, ac multicolori monstro, seque in omnia morborum miracula convertentis. Hoc a Melancholiâ non tam genere discrepat, quam gradu; nec tam alia esse ægritudo videtur, quam ægritudo minor. Utriusque eadem ferè est origo, nec diversa sedes. Hoc morbo luctantur omnes pænè literarum cupidi; quibus nocet, junctis viribus, nimia simùl corporis quies, simùl nimia animi contentio. Nihil enim, Celso judice, æquè frangit robora, atque debilitat, ac inquieta cogitatio. Malo autem hocce præcipuè tentantur ii, qui Musas colunt severiores, et quos juvat duro nimiùm labori indulgere; quorum animus totiès velox abit, oblitusque corporis, ut huic cum illo nihil ferè interesse consortii, aut societatis videatur. Indè nihil in corpore sani, atque sinceri; lædi stomachus, et ciborum coctio; materiesque mille morborum nasci sensim in visceribus, atque accumulari. Beatiores, qui negotium cum otio ita sapientèr miscere, ita
literarum

literarum disciplinam agitare solent, ut ea, quæ animo præcipuè omnium necessaria est, non sit inimica corpori; qui, dum hunc alere student, atque ornare, simul, datâ operâ, cavent, ne quid illud detrimenti accipiat; aut in secundâ valetudine, adversæ præfidia consumantur! Beatiores, qui id maximè sectantur studiorum genus; ex quibus dulce simul cum utili fluat; et cum scientiâ rerum ingenua quædam enascatur oblectatio! In omni autem Encyclopædiâ, nihil vitæ, ac valetudini utilius est, quam Naturæ contemplatio; undè mentem exercet simul, reficitque jucundissima divinorum operum varietas; laboribusque aliquam levationem affert ipsa laborum vicissitudo. Absit verò, ut in rerum Metaphysicarum tenebris; absit, ut inter sterquilina Criticorum vitam agentes, aut Lethargi sensim obrepentis inertîâ, aut languidi Hydropis obruamur diluvio!

Nec nihil nocet, affectibus licèt his tam contraria, ac dissimilis, Lætitia. Paritèr illa cum mœrore animum pervertit, paritèrque fit Melancholiæ parens: Lætitia, inquam, insolens, et inopinata: Gaudio enim placidè movetur animus; Lætitiâ exultat, gestitque, et extra se rapitur. Ex quo pendet Aphorif-

mus ille Sanctorii, “Victoria moderata salubrior quam gloriosa.” Anno hujusce seculi Vicefimo (ex Annalium fanè nostrorum monumentis, si fieri posset, eruendo) plures mente captos fuisse memoriæ proditum est, in quos prodigus Fortunæ favor amplissimas opes profuderat; quam quos iniqua bonis omnibus, et omni patrimonio nudaverat. Non defunt Hominum exempla, quos momento temporis pessunderit vehemens exultatio; Animâ quasi interclusâ, et vim magni motûs non sustinente. Ideoque hanc aliis Apoplexiæ causis merito jure annumerat Aretæus. Παρέλυσέ ποτε χάριμα ἀδόκητον, καὶ μέγα, καὶ γέλωσ ἀσβεσος μέχρι θανάτου. De Rhodio Diagora celebrata historia est. Is tres filios suos (unum pugilem, luctatorem alterum, tertium pancratiasten) vidit omnes vincere, coronarique eodem Olympiæ die: Cúmque eum Adolescentes amplectebantur, coronis in caput Patris positis; cúmque Populus gratulabundus flores undique in eum jaceret; ibi ille in stadio, copiâ, atque turbâ, et quasi ruinâ incidentis gaudii oppressus, vitam efflavit. Quid de Sophoclis morte plura memorem, aut Dionysii Siciliae Tyranni, utriusque in Poëtarum certamine Victoris, quos

quos fama est furorem ipsum, et impotentiam lætitiæ uno quasi ictu exanimâsse?

In turbis hisce ferendis, mirum est sanè, Homini Homo quantum præstet. Quæ res non ad aliam causam referri debet, quam ad varia temperamenta. “ Quemadmodum
 “ enim (ut cum optimo Sydenhamo loquar)
 “ Homo quidam exterior conspicitur ex par-
 “ tibus sensui obviis compaginatus; ita pro-
 “ culdubiò et interior quidam est Homo, è
 “ debitâ spirituum quasi fabricâ constans,
 “ solo rationis lumine contemplandus. Hic
 “ vero, cum temperie corporis intimiùs
 “ junctus, tantò ægriùs faciliùsve de statu
 “ suo dejicitur, quantò major est, minorve,
 “ quam a Naturâ fortimur, principiorum
 “ constituentium firmitas.” Atque ex hâc
 diversâ Hominum constructione ducitur va-
 ria illa corporum odoratorum vis. Moschi
 Zibethique virtute adèò reficiuntur illicò non-
 nulli Homines, ut a morte ferè vindicari ali-
 quandò videantur. Sunt, quibus nimius sit
 violæ odor; quibus Rosæ intolerabilis fra-
 grantia. Nec aliundè fieri existimo, ut, morbo
 aliquo populari debacchante, aliis eo corripì
 facillimè contingat; aliis impunè liceat eo-

dem aëre vesci, et in eâdem contagione versari.

Porro, quemadmodum variæ Hominum ætates variis moribus distingui solent; et alia mobilium annorum, alia maturorum studia esse, atque oblectamenta; ità etiam morbos quosdam proprios sibi, ac peculiare singulæ ferè vitæ partes sortiuntur. Idem ille animi ferventis ardor, qui Juvenes in libidinis intemperantiam agit, pessimis febrium flammis ministrat pabula; eosque, Pancraticè modò valentes, è medio vitæ, voluptatumque curriculo haud rarò dat præcipites. Senes autem, qui res omnes lentè solent, gelidèque ministrare, non, nisi lentiori, gelidoque morborum agmine, plerumque confumuntur.

Caveant sibi ii præcipuè ab his animi perturbationibus, quibus præcordia è molliore quasi luto finxit Natura; quibusque tam tenera est, tamque delicatula nervorum habitudo, ut nec aliquam voluptatis insolentiam, nec inusitati doloris stimulos impunè patiantur. Caveant, inquam, si apud illos pretii sit alicujus valetudo sua; si vitanda sit Hæmoptysis, aut si Paralyfis pertimescenda.

Caveant

Caveant etiam sibi omnes, quotquot Podagræ obnoxii sunt. Iis animi tranquillitatem omni ope stabiliendam esse, auctor est, qui morbi atrocis vim tum expertus est ipse, tum aliis consilia dare, quæ ipsis usui forent, novit optimè, Sydenhamus. Neminem autem Hominum ferè esse credo, quem Podagra aliquoties vexaverit, quin lugubri ipse experimento comprobaverit, quàm vera sit hæc Sydenhami sententia. Nec verò morbo huic solùm excitando favent vehementes animi affectus; sed etiam haud rarò fit, ut, quorundam venenorum ritu, ipsi in remedium transeant; morbumque nervis, prius cessantem, dicto citiùs, et quasi magicâ quâdam virtute excutiant. Ii itaque, ut mihi quidè m videtur, maximo in errore versantur, qui causam Podagræ latentem in cacochymia, nescio quâ, humorum semper quærunt; cùm tantam sanguini circumeunti mutationem tantillo temporis intervallo fieri posse, incredibile profùs videatur.

Inter prima Antiquorum remedia extitisse Musicam, tum monimenta ipsorum, tum istius medendi rationis vestigia quædam, quæ ætas nondùm delevit, abundè contestantur. Musicæ autem in eo sita esse videtur

vis omnis, ut animum vel languescentem excitare possit; vel tumentem, et iras attolentem pacare lenitèr, ac demulcere; et inde nervos, fibrillasque corporis in concentum quendam, atque harmoniam trahere. Ἐπαιδῆ ἄιμα κελαιῶν ἔχεθε vetustissimus Poëtarum Homerus. Et Æsculapium (qui, quoniam rudem hanc scientiam paulò subtiliùs excoluit, in Deorum numerum receptus est) carminibus fuisse in medendo usum accepimus. Audite Pindarum hæc inter divini Senis instrumenta medica recensentem; haud vilia illa, aut contempta, credo, tunc temporis, remedia, cum iis principem etiam locum concefferit Poëta.

Τὰς μὲν ὧν ὅσσοι μόλον αὐτοφύτων
 Ἐλκείων ξυνάονες, ἢ πολιάῳ
 Χαλκῳ μέλη τετρωμένοι,
 ἢ Χερμάδι τηλεβόλω,
 ἢ θερινῳ πυρὶ περ-
 -θόμενοι δέμας, ἢ
 Χειμῳνι, λύσαις ἄλλον ἄλ-
 -λοίων ἀχέων,
 Ἐξαγεν, τὰς μὲν μαλαχαῖς
 Ἐπαιδαῖς ἀμφέπων,

Τὴς δὲ προσανέα πί-
-νοντας, ἢ γυίοις περιάπτων πάντοθεν
Φάρμακα, τὴς δὲ τομαῖς ἔσασεν ὀρθός.

Hoc autem medicinæ genus tum apud alias Græciæ Gentes, tum apud concives Pindari, Thebanos, præcipuè invaluit; ad morfus Serpentum, ad Epilepsiam, Podagramque, et ipsam Pestem adhibitum. Quid mirum, cum Apollo idem Musicæ, et Medicinæ præfflet; cùmque veterum Græcorum Cantores Philosophorum titulo digni haberentur; nec artem tantum medendi callerent, sed omnes omnium scientiarum disciplinas complecterentur?

Nec ullus fanè dubitandi est locus, quin in eos omnes aquarum mineralium fontes, ad quos confugit quicquid ferè invalidorum est atque ægrotantium, a locorum amœnitate, et a vitæ victûsque consortio, quâdam saltèm ex parte, derivetur virtus. Ibi enim animus discit quasi seipsum fugere; et a se intus rodendo, ad res extrâ positas, et ad varia voluptatum lenocinia convertitur. Qui enim in se sæpiùs, quam par est, descendit, certo certiùs aut inveniet mala, aut faciet: Et præter quas ipsa vita secum afferat, mi-
ferias

ferias addet, qui iis, quas afferat, nimis immoratur.

Periapta sua, atque Amuleta magnoperè laudârunt Antiqui, suspensa collo, aut brachio alligata; magica ea profectò remedia, et quæ constat non aliis fuisse virtutibus donata, quam quas iis indulserit ipsa ægrotantium credulitas. Nec aliundè vires suas haurit aut manus Regia in curatione Strumarum, (quicquid de illâ somniârint majores nostri, superstitiosi Mortales) aut anilia, quotquot sunt, medicamenta, quæ ad profuvia sanguinis (si Diis placet) inhibenda, aut domandas febres plaudenti populo propinantur. Ità verum fit illud a Senecâ dictum, “ Quosdam non, nisi deceptos, sanari;” et illud Avicennæ, “ Plus interdùm prodesse fiduciam in Medicum, quam ipsam medicinam.”

Quod si in hocce campo liberiùs spatiari vellem; et morbos, quicumque a mirabili facultate imaginandi nascuntur, ad examen revocare singulos; profectò non ad clepsydram, sed ad infinitum forem dicturus.

Ex iis omnibus, quæ præmittuntur, satis liquet, Medici pretium, nomenque merito jure nancisci, haud esse leve quoddam, aut
cuivis

cuius Homuncioni parabile; sed totis humani ingenii viribus; sed omni nervorum contentione elaborandum opus. Optimè ideò ac sapientèr a Majoribus nostris simul salutis Civium, et Artis nostræ dignitati consultum est, ac provisum; qui, cum hæc florentissima literarum Domicilia legibus fundabant, (gnari disciplinas, aliam ex alia nexam, et omnes inter se aptas esse quodammodò, ac colligatas, cognatisque animis conjurare) studia illa, quæ ad humanitatem pertinent, Medicinæ tum auxilio fore, tum etiam ornameto curaverint: *Quæ quidem studia quamvis non faciant Medicum, aptiorem tamen Medicinæ faciunt.* Profectò quotiescunque hæc defunt adjumenta, quibus Professoribus dehonestetur Ars, pudet dicere. Iis gratulor ego perfrixtæ frontis præmia; mirorque facundiam præcipitem, herbarum vires, et medicamenta crepantem mera; ipsosque vulgi stupentis credulitate factos nobiles: Cùm sacræ Medicinæ illotas manus admoventes; nec Philosophiâ vel in primo limine salutatâ; invitâ etiam ac repugnante Naturâ; sibimet egregiè videntur ad morbi genus omne profligandum armari. Nimirum hi sunt, qui divini Hippocratis Filii audire

E gestiunt;

gestiunt; nec ingenio, nec dignitate, nec rerum cognitione tanto nomini pares; quibus denique Medicinam exercentibus, adeò contempta jacet hæc Artium præstantissima, ut in pristinam suam servitutem jamjam relapsura esse videatur. Aures eorum Hominum fas sit tandèm accedat illa Cōi oraculi vox præclara,

“Τὰ ἱερά ἔοντα πρήγματα ἱεροῖσιν Ἀνθρώποισι
 “ δείκνυται. Βεβήλοισι δὲ ἔθέμις, πρὶν ἢ τε-
 “ λεσθῶσιν ὀργίοισιν Ἐπισήμης.”

F I N I S.